

TRETJI KOLOKVIJ (december 2005)

VPISNA ŠTEVILKA: _____

IME IN PRIIMEK: _____

SKUPINA: _____

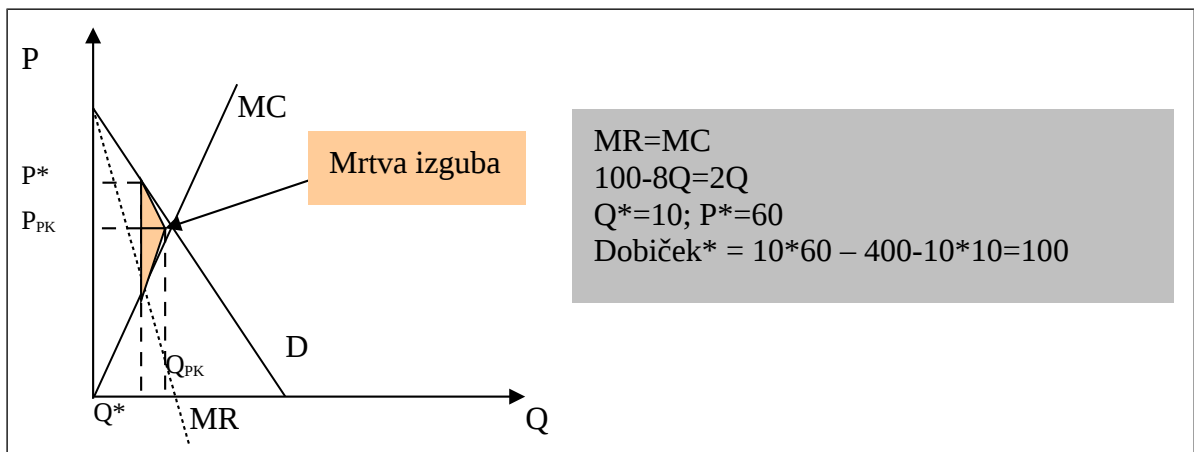
REDNI-PONAVLJALEC-IZREDNI (obkrožite)

Prvi dve nalogi sta vredni 3 točke, tretja in četrta naloga eno točko, zadnja pa dve točki. Upoštevali se bodo le odgovori, podani v pravokotnikih.

1. Lokalno monopolno podjetje proizvaja posebno vrsto vijakov. Tržno povpraševanje po vijakih je podano z enačbo $Q = 25 - 0.25P$. Stroškovna funkcija podjetja je $TC = 400 + Q^2$.

a) Izračunajte optimalni obseg proizvodnje (Q^*), ceno (P^*) in dobiček (π^*) podjetja.

OPOMBA: Ne pozabite označiti osi.

b) Koliko znaša mrtva izguba (DWL)? Označite jo v grafu pod točko a.

Ravnotežje v primeru popolne konkurence:

$$P = MC$$

$$100 - 4Q = 2Q$$

$$Q_{PK} = 16.7; P_{PK} = 33.2$$

$$MR(Q=10) = 20$$

$$DWL = ((P^* - P_{PK}) \cdot (Q_{PK} - Q^*) + (P_{PK} - 20) \cdot (Q_{PK} - Q^*)) / 2 = 268$$

c) Kolikšno ceno bo monopolist določil in koliko bo proizvajal, če lahko popolno cenovno diskriminira? Kolikšna bo mrtva izguba?

Monopolist vsako enoto proizvoda zaračuna po drugi ceni. Zadnja cena je enaka ceni, ki jo zaračuna popolni konkurent = 33.2.

$$Q = 16.7$$

$$DWL = 0$$

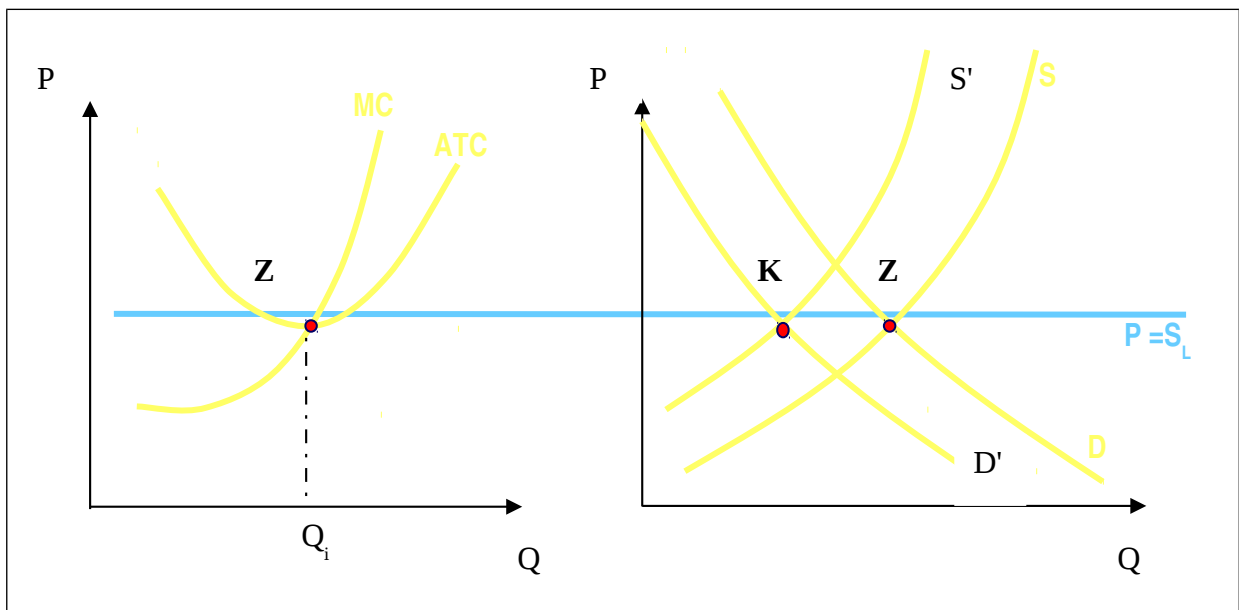
2. Večje število identičnih podjetij, ki delujejo v popolno-konkurenčnih razmerah proizvaja svinčnike. Dolgoročna krivulja tipičnega podjetja ima obliko $LTC = 2Q_i^3 - 40Q_i^2 + 500Q_i$, kjer je Q_i količina proizvodnje tipičnega podjetja. Tržna krivulja povpraševanja po kemičnih svinčnikih je podana z enačbo $Q_d = 4000 - 10P$, kjer je Q_d tržni obseg povpraševanja.

a) Določite dolgoročno ravnotežje.

OPOMBA: Vsako dolgoročno ravnotežje je določeno s ceno (P), količino, ki jo proizvaja vsako podjetje (Q_i), količino, ki jo proizvaja panoga (Q) in številom podjetij v panogi (n).

Dolgoročno ravnotežje: $P=AC_{min}$
 $AC = LTC/Q = 2Q_i^2 - 40Q_i + 500$;
 $AC' = 4Q_i - 40 = 0$
 $Q_i = 10$; $P = AC = 300$;
 $Q_d = 4000 - 10 \cdot 300 = 1000$
 $n = 1000/10 = 100$

b) V ustrezni sliki prikažite začetno dolgoročno ravnotežje, tako z vidika tipičnega podjetja kot panoge. Označite ga s simbolom **Z**.

c) V naslednjem obdobju pride do zmanjšanja povpraševanja po kemičnih svinčnikih, ki jih dolgoročno ravnotežje označite s točko **K**.

d) V graf pod točko b) vrišite tudi dolgoročno krivuljo ponudbe panoge. Je ta krivulja vodoravna, naraščajoča ali padajoča? So v panogi prisotne eksterne ekonomije, eksterne disekonomije ali nič od tega (constant cost industry)?

Nič od tega.

3. Obkrožite pravilni trditvi.

- a) Značilnosti organizacijske strukture japonskega podjetja kažeta specifično delovanje trga dela in trga kapitala.
- b) Sistem glavne banke v okviru japonske industrijske strukture zajema več podjetij, ki imajo tesno zvezo z eno samo banko, ki jih oskrbuje z dolgoročnimi krediti.
- c) Za finančno skupino podjetij in kapitalsko skupino podjetij je značilno, da vključujeta večje število podjetij, ki so med seboj povezana s kapitalnimi naložbami.
- d) Empirične raziskave kažejo, da je cilj japonskega podjetja zagotavljanje dolgoročne zaposlitve (*life-time employment*).
- e) Japonski model podjetja se še danes sprejema kot model, ki je bolj učinkovit od tradicionalnih korporacij.

PRAVILNI TRDITVI: A in C

4. Obkrožite pravilne trditve.

Za monopolista, ki prodaja svoje proizvode na dveh trgih in pri politiki cen uporablja cenovno diskriminacijo, velja:

- a) da svoje proizvode vedno prodaja po različnih cenah;
- b) da je alokacijsko manj učinkovit kot monopolist, ki prodaja po eni sami ceni;
- c) da proizvaja večji obseg proizvodnje kot monopolist, ki prodaja po eni sami ceni;
- d) da je njegov dobiček večji kot v primeru, ko prodaja po eni ceni;
- e) skuša s cenovno diskriminacijo odvzeti čim večji del proizvajalčevega presežka.

PRAVILNE TRDITVE: B, C in D.

5. Predstavite problem principala in agenta. Ali v tem primeru še lahko trdimo, da velja predpostavka o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu?

Problem principala in agenta se kaže v tem, da so v sodobnih korporacijah pomembne razlike med primarnimi interesi lastnikov kapitala (principalov), ki težijo k čim večjemu dobičku, in managerji (agenti), ki naj bi usmerjali podjetja k drugim ciljem. Zaradi prevelike disperzije lastništva lastniki kapitala domnevno ne morejo nadzirati delovanja managerjev. Zato obstaja vrsta načinov, s katerimi lastniki podjetja »disciplinirajo« managerje.

Prav nič ni treba dvomiti o tem, da managerji sledijo svojim lastnim ciljem. Toda ali je ta problem res tako velik, da ogroža veljavnost predpostavke o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu? Managerji v stabilnih podjetjih namreč niso obremenjeni z grožnjo, da jih bodo nadomestili novi oziroma da jih bodo lastniki podjetij tožili zaradi slabega ravnanja s premoženjem podjetij. V konkurenčnih razmerah, meni Nobelov nagajenec R. Solow, tudi težnja po dolgoročni stabilni rasti ne pomeni nič drugega kot težnja po doseganju največjega dobička. Zato menimo, da predpostavka o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetja ni v nasprotju s stvarnim obnašanjem podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu.

